

Správa štátnych hmotných rezerv v čase mimoriadnej situácie

Audit výkonnosti

Uverejnené: 21.9.2020

CELÁ SPRÁVA (SK)

Čo sme posudzovali a prečo

Cieľom kontrolnej akcie bolo posúdiť, či sú kompetencie a procesy Správy štátnych hmotných rezerv Slovenskej republiky nastavené správne a účinne; a zhodnotiť ich pripravenosť a preveriť ich konanie v čase mimoriadnej situácie (pandémie).

Vzhľadom na nedostatok zdravotníckeho materiálu počas prvej vlny na Slovensku sme očakávali, že kompetencie a procesy v Správe štátnych hmotných rezerv SR sú nastavené nesprávne a neúčinne a že Správa štátnych hmotných rezerv bola nepripravená na pandémiu COVID-19.

Čo sme zistili

Poukázali sme na nepripravenosť zodpovedných štátnych inštitúcií na pandémiu. Orgány krízového riadenia si neplnili povinnosti a nepredkladali Správe štátnych hmotných rezerv (ŠŠHR) požiadavky na zdravotnícke pohotovostné zásoby. Tvorbu a štruktúru položiek, ktoré majú hmotné rezervy zabezpečiť pritom stanovuje vláda. Zdravotnícky materiál však nebol v portfóliu ŠŠHR až do rozhodnutia vlády z 27. februára 2020. Štát preto nebol schopný v prvej etape poskytnúť nevyhnutné pomôcky do nemocníc, zariadení pre seniorov, či pracovníkom v prvej línii. V rámci mimoriadnej epidemickej situácie mali kľúčovú rolu zohrávať dve poradné odborné komisie – Pandemická komisia vlády SR a Národná protiepidemická komisia. V oboch prípadoch sme zistili, že ich fungovanie i postavenie v rámci krízového riadenia štátu bolo vysoko formálne a protiepidemická komisia, ktorej šéfom je hlavný hygienik SR, od roku 2019 vôbec nezasadala. Na druhej strane do procesov manažovania aktívne vstupoval Permanentný krízový štáb, pri ktorom absentujú jeho zákonné kompetencie a pôsobnosť. Z rokovaní permanentného štábu, k prijatým záverom napríklad v otázke prioritizácie distribúcie pohotovostných zásob neexistujú žiadne písomné dôkazy. Hlavným koordinujúcim orgánom štátu v čase mimoriadnej situácie je Ústredný krízový štáb a najvyšším orgánom, ktorý má právo i povinnosť rozhodovať, je vláda SR.

NKÚ SR tiež upozornil na nedostatočnú pripravenosť ŠŠHR na ďalšiu vlnu pandémie, pričom prípravy na druhú vlnu prebehli bez komplexného zhodnotenia účinnosti, efektívnosti prijatých opatrení v prvej vlny. Zrejme i v dôsledku toho boli sklady hmotných rezerv v polovici septembra 2020 naplnené zdravotníckymi pomôckami len na 16 %. Podľa kontrolórov to predstavovalo riziko nedostatočne rýchlej reakcie v prípade rapídneho nárastu COVID-pozitívne nakazených pacientov. Správa štátnych hmotných rezerv nemala k dispozícii rezervy na 60 dní, ako to je zadefinované

v uznesení vlády, ale len na 10 dní. Zo 14 druhov zdravotníckych pomôcok mali v dostatočnom množstve pripravené len dve položky a zásoby chirurgických masiek, či testov na COVID-19 mali dokonca väčšie ako bolo požadované. Na druhej strane, žiadané vrecia na nebezpečný biologický odpad neboli k dispozícii vôbec, požiadavky na jednorazové plášte, rukavice a ochranné štíty boli naplnené ani nie na 10 %. Vedenie SŠHR pristupovalo k vybavovaniu požiadaviek na zdravotnícke pomôcky „individuálne“ a nemalo nastavený mechanizmus na ich objektívne posudzovanie, či určenie priorít vybavenia. V priebehu roka 2020 správa rozdelila zdravotnícky materiál za takmer 40 mil. eur, z toho takmer tri štvrtiny pre rezort zdravotníctva. Najrýchlejšie reagovala na požiadavku úradu vlády SR, ktoré vyskladnili do 2 dní, vybavenie požiadavky ministerstva spravodlivosti trvalo viac ako mesiac.

SŠHR je výkonnou zložkou systému krízového riadenia štátu. Požiadavky na tvorbu pohotovostných zásob, skladbu materiálu musia správe rezerv zadávať ministerstvá a orgány verejnej moci. Rezort zdravotníctva si túto povinnosť splnil až koncom februára t. r. a požiadal hmotné rezervy o zabezpečenie zdravotníckych pomôcok na 30 dní pre úrady verejného zdravotníctva a infekčné kliniky nemocníc. Pri identifikovaní tohto rizika poukazujeme na chýbajúci inštitút osobnej zodpovednosti za nečinnosť, teda za neplnenie povinností zo strany štátnych inštitúcií. Správa hmotných rezerv počas núdzového stavu suplovala zásobovanie, ktoré mali zabezpečiť jednotlivé ústredné orgány štátu v rámci svojich kompetencií.

Poukázali sme aj na jej nedostatočné využívanie informačných systémov, hlavne medzi ústredím a závodmi tohto ústredného orgánu štátnej správy, ktoré prispelo k absencii prehľadu o aktuálnom stave zásob v reálnom čase v skladoch vo viacerých častiach Slovenska (EPSIS).

K akým záverom sme dospeli

Kontrolnou akciou Správy štátnych hmotných rezerv SR v čase mimoriadnej situácie sme identifikovali nesprávne a neúčinne nastavené kompetencie a procesy Správy štátnych hmotných rezerv SR a poukázali sme na jej nepripravenosť na pandémiu COVID-19. Zadefinovali sme odporúčania na odstránenie zistených nedostatkov – systémového aj procesného charakteru.

Odporučili sme Národnej rade SR zaviazat' Ministerstvo vnútra SR vykonaním hĺbkovej analýzy procesov riadenia štátu v čase mimoriadnej situácie, resp. núdzového stavu, a na základe skúsenosti z riešenia pandemickej situácie zapríčinennej ochorením COVID-19 zvážiť legislatívnu zmenu, ktorá by nastavila nové pravidla v procese krízového manažmentu štátu.